

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

IV. ÚS 648/2020-14

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 15. decembra 2020 v senáte zloženom z predsedu senátu Miroslava Duriša a zo sudcov Libora Duľu a Ladislava Duditša (sudca spravodajca) predbežne prerokoval ústavnú sťažnosť [REDACTED], zastúpenej advokátkou JUDr. Evou Hlaváčovou, Farská 12, Nitra, vo veci namietaného porušenia základného práva podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uznesením Okresného súdu Banská Bystrica č. k. 17 C 254/2015-332 zo 4. júna 2019 a takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť [REDACTED] o d m i e t a ako neprípustnú.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Vymedzenie napadnutého rozhodnutia a sťažnostná argumentácia

1. Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 8. augusta 2019 doručená ústavná sťažnosť [REDACTED] (ďalej len „sťažovateľka“), vo veci namietaného porušenia základného práva podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd

(ďalej len „dohovor“) uznesením Okresného súdu Banská Bystrica (ďalej len „okresný súd“) č. k. 17 C 254/2015-332 zo 4. júna 2019 (ďalej len „napadnuté uznesenie okresného súdu“).

2. Z ústavnej sťažnosti a príloh k nej pripojených vyplýva, že v spore vedenom okresným súdom pod sp. zn. 17 C 254/2015 sťažovateľka mala postavenie žalobkyne, v ktorom sa od žalovanej domáhala zaplata sumy 7 966,35 € s príslušenstvom. Rozsudkom okresného súdu sp. zn. 17 C 254/2015 z 30. mája 2017 (ďalej len „rozsudok okresného súdu“) bola zamietnutá žaloba sťažovateľky. Rozsudkom Krajského súdu v Banskej Bystrici (ďalej len „krajský súd“) sp. zn. 13 Co 316/2017 z 18. decembra 2018 (ďalej len „rozsudok krajského súdu“) bol potvrdený rozsudok okresného súdu. Proti rozsudku krajského súdu sťažovateľka podala dovolanie, v ktorého závere jednou vetou požiadala o oslobodenie od zaplata súdneho poplatku za dovolanie.

3. Napadnutým uznesením okresného súdu nebolo sťažovateľke priznané oslobodenie od platenia súdnych poplatkov, keďže sťažovateľka svoj návrh žiadnym spôsobom neodôvodnila, podala len blanketovú žiadosť, hoci bola právne zastúpená. Zároveň v odôvodnení okresný súd poukázal na obsah spisu, z ktorého zistil, že sťažovateľka zaplatila súdny poplatok za podanie žaloby i poplatok za odvolanie. Ak sa teda v dovolacom konaní domáhala oslobodenia od súdnych poplatkov, bolo jej procesnou povinnosťou preukázať, na základe akých skutočností sa zmenili jej osobné a majetkové pomery oproti konaniu na okresnom súde a krajskom súde.

4. Sťažovateľka v ústavnej sťažnosti uviedla, že žiadosť o oslobodenie od súdnych poplatkov je možné považovať za návrh, s ktorým je spojená poučovacia povinnosť všeobecného súdu s výzvou na odstránenie nedostatkov takejto žiadosti, ak trpí vadami (napr. uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 6 Sžf 38/2011 z 10. mája 2012). Podľa názoru sťažovateľky poučovacia a vyzývacia povinnosť všeobecného súdu zostala zachovaná aj po nadobudnutí zákona č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej len „CSP“), čo vyplýva z § 128 CSP.

5. Sťažovateľka sa preto domnieva, že okresný súd „*bol povinný pred vydaním napadnutého uznesenia... aplikovať uvedené ustanovenia Civilného sporového poriadku a ex offio vyzvať sťažovateľku na doplnenie svojho návrhu na oslobodenie od súdnych poplatkov a nie bez všetkého jej oslobodenie nepriznať reštriktívnym rozhodnutím bez splnenia si zákonných poučovacích a vyzývacích povinností s argumentačným odkazom na právne zastúpenie, ktorý nemá oporu v zákone. Poučovacia povinnosť vyplýva pre konajúci súd z procesného predpisu (CSP) a nie právnemu zástupcovi, preto súd nemôže tieto zákonné povinnosti presúvať na iný subjekt, aby sa takto svojvoľne zbavil a ospravedlnil tým v uznesení nesplnenie si vlastných povinností.*“.

6. Sťažovateľka v závere konštatovala, že všeobecné súdy sú povinné pristupovať k podaniam tak, aby nebola strana sporu poškodená na svojich právach len pre neprimeraný formalizmus všeobecného súdu alebo dokonca zanedbanie povinností mu uložených zákonom, čo má za následok porušenie základného práva účastníka na súdnu ochranu garantovaného v čl. 46 ods. 1 ústavy a taktiež práva na spravodlivé súdne konanie garantovaného v čl. 6 ods. 1 dohovoru.

7. Na základe už uvedeného sťažovateľka v petite navrhuje, aby ústavný súd vydal nález, ktorým vysloví porušenie jej v bode 1 označených práv napadnutým uznesením okresného súdu. Sťažovateľka ďalej žiada zrušiť napadnuté uznesenie okresného súdu a vec mu vrátiť na ďalšie konanie. Okrem toho sa sťažovateľka domáha priznania finančného zadosťučinenia v sume 1 500 € a náhrady trov konania v sume 494,28 €.

8. Ústavná sťažnosť po jej doručení ústavnému súdu nebola pridelená sudcovi spravodajcovi. Plénum ústavného súdu prijalo 16. októbra 2019 Dodatok č. 1 k Rozvrhu práce Ústavného súdu Slovenskej republiky na obdobie od 26. apríla 2019 do 31. decembra 2019 (ďalej len „rozvrh práce“). Podľa čl. X bodu 5 rozvrhu práce veci, ktoré neboli v období od 17. februára 2019 do 16. októbra 2019 pridelené sudcom spravodajcom, boli prerozdelené náhodným výberom pomocou technických a programových prostriedkov medzi sudcov menovaných do funkcie 10. októbra 2019. Ústavná sťažnosť bola pridelená sudcovi spravodajcovi Ladislavovi Duditšovi a v zmysle čl. II bodu 3 rozvrhu práce bola

prejednaná vo IV. senáte ústavného súdu, ktorý pracuje v zložení Miroslav Duriš (predseda senátu), Libor Duľa a Ladislav Duditiš (členovia senátu).

II.

Relevantná právna úprava

9. Podľa čl. 124 ústavy ústavný súd je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

V zmysle čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

Podľa čl. 140 ústavy podrobnosti o organizácii ústavného súdu, o spôsobe konania pred ním a o postavení jeho sudcov ustanoví zákon.

10. Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho vec bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch alebo o akomkoľvek trestnom čine, z ktorého je obvinený.

11. Podľa § 56 ods. 1 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení zákona č. 413/2019 Z. z. (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) ústavný súd návrh na začatie konania predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon v § 9 neustanovuje inak.

Podľa § 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže na predbežnom prerokovaní bez ústneho pojednávania uznesením odmietnuť návrh na začatie konania,

- a) na prerokovanie ktorého nemá ústavný súd právomoc,
- b) ktorý je podaný navrhovateľom bez zastúpenia podľa § 34 alebo § 35 a ústavný súd nevyhovел žiadosti navrhovateľa o ustanovenie právneho zástupcu podľa § 37,
- c) ktorý nemá náležitosti ustanovené zákonom,
- d) ktorý je neprípustný,
- e) ktorý je podaný zjavne neoprávnenou osobou,
- f) ktorý je podaný oneskorene,
- g) ktorý je zjavne neopodstatnený.

Podľa § 55 písm. d) zákona o ústavnom súde návrh na začatie konania je neprípustný, ak to ustanovuje tento zákon v § 132 ods. 2 alebo § 142 ods. 2.

Podľa § 132 ods. 2 zákona o ústavnom súde ústavná sťažnosť je neprípustná, ak sťažovateľ nevyčerpal právne prostriedky, ktoré mu priznáva zákon na ochranu jeho základných práv a slobôd.

Podľa § 132 ods. 3 zákona o ústavnom súde ústavný súd neodmietne prijatie ústavnej sťažnosti pre jej neprípustnosť, ak sťažovateľ preukáže, že nevyčerpal právne prostriedky, ktoré mu priznáva zákon na ochranu jeho základných práv a slobôd, z dôvodov hodných osobitného zreteľa.

III.

Posúdenie veci ústavným súdom

12. Ak zákon o ústavnom súde podmieňuje prípustnosť ústavnej sťažnosti vyčerpaním opravných prostriedkov alebo iných právnych prostriedkov, ktoré zákon poskytuje sťažovateľovi na ochranu jeho práva, tak o to viac je podmienkou prípustnosti ústavnej sťažnosti uplatňovanie práva, ktorého porušenie sťažovateľ namieta, riadnym, zákonom predpísaným spôsobom (m. m. III. ÚS 1/04). Iba za predpokladu, že sťažovateľ vyčerpal všetky jemu dostupné právne prostriedky súdnej a inej právnej ochrany svojho základného práva alebo slobody a pri ich uplatnení nie je úspešný, môže sa uchádzať o ochranu tohto základného práva alebo slobody sťažnosťou podanou ústavnému súdu podľa čl. 127 ods. 1 ústavy (m. m. IV. ÚS 193/2010, I. ÚS 178/2011, IV. ÚS 453/2011, III. ÚS 703/2017).

13. Podľa ustálenej judikatúry ústavného súdu princíp subsidiarity zakotvený v už citovanom čl. 127 ods. 1 ústavy znamená, že ústavný súd môže konať o namietanom porušení sťažovateľových práv a vecne sa zaoberať ústavnými sťažnosťami len za predpokladu, že sa sťažovateľ nemôže ani v budúcnosti nebude môcť domáhať ochrany svojich práv pred iným súdom využitím takých právnych prostriedkov, ktoré mu zákon na to poskytuje. Namietané porušenie niektorého zo základných práv alebo slobôd teda nezakladá automaticky aj právomoc ústavného súdu na konanie o nich.

14. Ústavný súd pri predbežnom prerokovaní každého návrhu skúma, či dôvody uvedené v § 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Ako už bolo naznačené, podmienkou toho, aby ústavný súd pristúpil k meritórnemu prejednaniu ústavnej sťažnosti, je vyčerpanie dostupných právnych prostriedkov, ktorých uplatnenie sťažovateľke priznáva zákon na ochranu jej základných práv a slobôd.

15. Podľa § 10 ods. 1 zákona Slovenskej národnej rady č. 71/1992 Zb. o súdnych poplatkoch a poplatku za výpis z registra trestov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o súdnych poplatkoch“) ak nebol zaplatený poplatok splatný podaním žaloby, návrhu na začatie konania, dovolania alebo kasačnej sťažnosti, súd podľa § 9 vyzve poplatníka, aby poplatok zaplatil v lehote, ktorú určí, spravidla v lehote desiatich dní od doručenia výzvy; ak aj napriek výzve poplatok nebol zaplatený v lehote, súd konanie zastaví. O následkoch nezaplatenia poplatku musí byť poplatník vo výzve poučený.

Podľa § 10 ods. 2 písm. e) zákona o súdnych poplatkoch pre nezaplatenie poplatku súd podľa § 9 konanie nezastaví, ak do uplynutia lehoty na zaplatenie súdneho poplatku bol podaný návrh na priznanie oslobodenia od súdnych poplatkov, ktorému súd vyhovel; ak súd návrhu vyhovie len sčasti, vyzve poplatníka na zaplatenie súdneho poplatku v takom rozsahu, ktorého sa oslobodenie netýka.

Podľa § 10 ods. 3 zákona o súdnych poplatkoch prvoinštančný súd zruší uznesenie o zastavení konania pre nezaplatenie súdneho poplatku, ak bol súdny poplatok zaplatený v lehote určenej súdom podľa odseku 1 alebo ak sú na to dôvody podľa odseku 2.

16. Podľa § 18 ods. 2 zákona č. 586/2003 Z. z. o advokácii a o zmene a doplnení zákona č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní (živnostenský zákon) v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o advokácii“) advokát je povinný pri výkone advokácie postupovať s odbornou starostlivosťou, ktorou sa rozumie, že koná čestne, svedomito, primeraným spôsobom a dôsledne využíva všetky právne prostriedky a uplatňuje v záujme klienta všetko, čo podľa svojho presvedčenia považuje za prospešné. Pritom dbá na účelnosť a hospodárnosť poskytovaných právnych služieb.

17. Ústavný súd v prvom rade uvádza, že sťažovateľka bola v dovolacom konaní zastúpená právnou zástupkyňou, ktorá v mene sťažovateľky spísala a podala dovolanie proti rozsudku krajského súdu. V závere predmetného dovolania sťažovateľka požiadala jednou vetou o oslobodenie od zaplatenia súdneho poplatku za podané dovolanie. Z dôvodov uvedených v bode 3 okresný súd napadnutým uznesením zamietol žiadosť sťažovateľky.

18. Napadnuté uznesenie okresného súdu bolo právnej zástupkyňi sťažovateľky doručené 7. júna 2019 spolu s výzvou na zaplatenie súdneho poplatku za podané dovolanie v lehote 10 dní od jej doručenia. Z uvedeného vyplýva, že sťažovateľka, resp. jej právna zástupkyňa boli prostredníctvom odôvodnenia napadnutého uznesenia oboznámené s nedostatkami žiadosti o oslobodenie od súdnych poplatkov.

19. Z § 10 ods. 2 písm. e) zákona o súdnych poplatkoch vyplýva, že do uplynutia lehoty na zaplatenie súdneho poplatku mala sťažovateľka možnosť podať novú perfektnú žiadosť o oslobodenie od súdnych poplatkov, rešpektujúc výhrady okresného súdu k jej predošlej žiadosti, čím by dosiahla nové meritórne preskúmanie takejto žiadosti okresným súdom. Týmto procesným úkonom by došlo k odstráneniu tvrdeného zásahu do práv sťažovateľky, ktorý mal nastať vydaním napadnutého uznesenia okresného súdu.

20. Ústavný súd pre úplnosť dodáva, že sťažovateľka prostredníctvom právnej zástupkyne síce podala novú žiadosť o oslobodenie od súdnych poplatkov, ale stalo sa tak až po vydaní uznesenia okresného súdu o zastavení dovolacieho konania pre nezaplatenie súdneho poplatku za podané dovolanie sp. zn. 17 C 254/2015 z 9. júla 2019, teda po lehote

uvedenej v § 10 ods. 2 písm. e) zákona o súdnych poplatkoch. Okresný súd z dôvodu oneskoreného podania žiadosti uznesením sp. zn. 17 C 254/2015 z 28. augusta 2019 okrem iného opätovne nepriznal sťažovateľke oslobodenie od platenia súdneho poplatku. Postup právnej zástupkyne sťažovateľky síce nie je predmetom posudzovania ústavným súdom, napriek tomu ústavný súd považuje za potrebné vysloviť názor, že je otázne, či z jej strany došlo k zachovaniu potrebnej odbornej starostlivosti vyplývajúcej z § 18 ods. 2 zákona o advokácii.

21. Ústavný súd uzatvára, že zákon o súdnych poplatkoch poskytoval sťažovateľke účinný právny prostriedok na ochranu jej základných práv v podobe opakovanej žiadosti o oslobodenie od súdnych poplatkov, ktorú mohla podať v lehote uvedenej v § 10 ods. 2 písm. e) zákona o súdnych poplatkoch. Sťažovateľka tento právny prostriedok nevyužila, pričom zároveň netvrdila (tým menej preukazovala), že k tomu došlo z dôvodov hodných osobitného zreteľa, a preto neprichádzal do úvahy prípadný postup ústavného súdu v zmysle § 132 ods. 3 zákona o ústavnom súde umožňujúceho výnimočne upustiť od aplikácie pravidla o subsidiarite konania o ústavnej sťažnosti.

22. Z uvedených dôvodov ústavný súd ústavnú sťažnosť sťažovateľky pri predbežnom prerokovaní odmietol ako neprípustnú podľa § 56 ods. 2 písm. d) zákona o ústavnom súde z dôvodu uvedeného v § 132 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

23. Keďže ústavná sťažnosť sťažovateľky bola odmietnutá ako celok, rozhodovanie o ďalších jej návrhoch v uvedenej veci stratilo opodstatnenie, preto sa nimi ústavný súd už nezaoberal.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 15. decembra 2020

Miroslav DURIŠ
predseda senátu